

ISSN 2616-9320

CENTRAL ASIAN JOURNAL OF TRANSLATION STUDIES

№ 2(3) 2020

THE JOURNAL IS REGISTERED WITH THE MINISTRY OF INFORMATION AND COMMUNICATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

CERTIFICATE № 16822-Ж. ASTANA, 2017

EDITORIAL TEAM

Chief Editor:

S. S. Kunanbayeva - Professor, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan
Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Responsible editors:

A.T. Chaklikova, Professor, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

B. Mizamkhan, Ass. Prof., Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

N.A. Aubakir, MA, PhD candidate in Translation studies, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Editor's assistants:

G.S. Assanova PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

K.M. Zhampeyis C.Phil.Sc., Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

A.B. Baidullayeva PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Sh. O. Saimkulova MA, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Technical editor and design:

R.A. Musataev MA, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

N.A. Aubakir MA, PhD candidate in Translation studies, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Consultants:

Anna Oldfield, University of South Carolina, USA

Christopher Baker, American University of Central Asia, Kyrgyzstan

Uldanay Bakhtikereeva, PhD, prof., PFUR, Russia

Kim Chang Ho - PhD, professor, Pusan University of Foreign Languages, South Korea

Shabdiz Orang - PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

V.I. Karasik, D.Ph.S., Professor, Volgograd Technical University, Russia

ІСКЕРИ (РЕСМИ) ДИСКУРС ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

А.Н. Нұрлыбекова¹

¹Аударма ісі мамандығының

I курс магистранты

Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӨТУ

Алматы, Қазақстан

E-mail: aruzhana_97@mail.ru

Д.А. Турдиева²

²ф.ғ.к., доцент,

Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӨТУ

Алматы, Қазақстан

Андатпа: Мақалада әлі де нақты шешімін таппаған, ғалымдардың қызығушылығын тудырып отырған мәселелердің бірі – іскери дискурс және оның ерекшеліктері қарастырылады. Институционалды дискурстың бір жанры болып есептелетін іскери дискурстың спецификасы мен соған тән сипаттамалары беріліп, оның бірнеше типтік белгілері сипатталады. Сонымен қатар іскери дискурсқа берілген ғалымдардың анықтамалары келтіріліп, іскери дискурстың зерттелуіне қатысты көзқарастардың алуантүрлілігі көрсетіледі, іскери дискурстың көпқырлылығы атап өтіледі. Отандық және шетелдік ғалымдар еңбектеріндегі іскери дискурстың түрлері талданады.

Кілт сөздер: дискурс, институционалды дискурс, іскери дискурс, іскери қарым-қатынас, іскери дискурс түрлері.

Қазіргі әлемде қоғамның экономикалық және саяси дамуының қарқыны күннен күнге артуда. Дүниежүзі елдерін қамтитын халықаралық экономикалық байланыстар орнатылып, даму шеңбері кеңею үстінде. Экономикалық даму деңгейіне сәйкес жаңа технологиялар пайда болып, олардың қолданылу салалары артуда. Жаһандану қарқынды дамып жатқан бұл жағдайда білім, тәжірибе алмасу, сондай-ақ ынтымақтастық мақсаттағы халықаралық байланыстардың қарқындылығы артады.

Кез келген қоғам тауар өндіру, сауда-саттық жасау, түрлі қызметтер көрсету, өзара келіссөздер жүргізу

және де т.б. салаларды қамтитын нақты іскери қарым-қатынаспен сипатталса, іскери қарым-қатынастың өзі тұрақтылық, дәстүрлілік, стандарттылықпен ерекшеленетін ресми дискурс негізінде құрылады.

Ресми дискурс мәселесіне тоқталмас бұрын "дискурс" ұғымының мәнін ашып алайық. Соңғы онжылдықта "дискурс" термині тек лингвистика саласында ғана емес, сонымен қатар әдебиеттану, психолінгвистика, элеуметтану, құқықтану, саясаттану, антропология сияқты түрлі ғылымның салаларында да кеңінен қолданылуда.

"Дискурс" ұғымына анықтама беруде біршама қиындықтар бар,

себебі ол лингвистика, антропология, әдебиеттану, этнография, әлеуметтану, социолінгвистика, философия, психолінгвистика, когнитивті психология және т.б. сияқты бірқатар ғылыми пәндер аясында қолданылатындықтан, әр ғылым саласы оны өзінше анықтайды. Ғалымдардың еңбектері "дискурс" термині антикалық риторикада қолданылғанымен, оған анықтама ХІХ ғасырда берілгенін көрсетеді. 1860 жылы жарық көрген Я. В. Гримнің неміс тілі сөздігінде "дискурс" терминінің мынадай семантикалық параметрлері көрсетілген: 1) диалог, әңгімелесу; 2) сөйлеу, лекция [1].

Дискурс мәселесіне қатысты кейінгі зерттеулер бұл ұғымның полисемиялылығын алға тартады. Т. М. Николаева "Дискурс-мәтін лингвистикасының бірнеше мағыналы термині, оны авторлар омонимдік дерлік мағынасында қолданады. Олардың ішіндегі ең маңыздысы: 1) байланысты мәтін; 2) мәтіннің ауызша-ауызекі сөйлеу формасы; 3) диалог; 4) бір-бірімен мағынасы бойынша байланысқан сөздер тобы; 5) жазбаша немесе ауызша сөз туындысы», - деп атап көрсетсе [2, б.467], И. П. Ильин өз жұмыстарында "дискурс" және "стиль" ұғымдарының синонимиясын атап өтеді [3].

Дискурс мәселесін зерттеп жүрген шетелдік, отандық ғалымдар еңбектеріне жүргізілген талдау «дискурс» терминіне қатысты, оның қолданылуының барлық саласын қамтитын жалпыға ортақ, нақты анықтамасы жоқ екенін көрсетіп отыр. Мәселен, Д.Әлкебаева «Дискурс нақты айтылған сөз деген мағынамен сәйкес келеді, өзінің мағыналық-

ақиқаттық мазмұнымен қоса экстралингвистикалық факторларымен жүйеленетін сөйлесімдерді айтады» [4, б.17] деп тұжырымдаса, Ж.Кеншінбаева дискурсты қолданыстағы мәтін, яғни сөйлеу тілінің нақтылы коммуникативтік қарым-қатынас орнатудағы қызметі ретінде көрсетеді [5, б.3]. Дискурс ұғымын Н.Уәли «фреймі «автор», «сөз актісі» - «адресат» және сөз жағдаяты (сөздің қандай ситуацияда айтылғаны) деген құрылымдардан тұратын коммуникативтік «уақиға» ретінде түсіндіреді [6, б.28]. Г.Г.Бүркітбаеваның анықтауы бойынша дискурс бұл – мәтін мен интеракцияға қатысушылар және коммуникативтік жағдаят қосындысы [7, б.57]. К.К. Садирова дискурсты дайын мәтіннің сөйлеу әрекетін туғызушылар мақсатына сай күрделі әрі нақты коммуникативтік жағдайға айналуы ретінде түсіндірсе [8, б.13], Ш.А.Нұрмышева дискурсты коммуниканттардың сөз жағдаятын ескере отырып шынайы өмірдегі оқиғаларды өздерінің когнитивтік, тілдік, аялық білімін, прагматикалық мүмкіндіктерін пайдалану арқылы коммуникативтік мақсатқа орай өз тілдеріндегі лексикалық, грамматикалық, фонетикалық жүйелер арқылы тілге көшіруі, диалогқа түсу әрекеті деп анықтама береді [9, б.14]. К.К. Ибрагимова "дискурс" терминінде сөйлеу, диалог, мәтін және стиль туралы барлық дәстүрлі түсініктер шоғырланған, яғни дискурс – бұл коммуникативтік, прагматикалық, когнитивті және экстралингвистикалық факторларды есепке ала отырып сөйлеу/сөйлеу

қызметінің процесі деп қорытынды жасайды [10].

"Дискурс" ұғымының жоғарыда келтірілген анықтамаларын түйіндей отырып, бұл термин мағынасы бойынша "мәтін" ұғымына жақын, алайда, тілдік қарым-қатынастың динамикалық, жан-жақты сипатын атап көрсетеді деген қорытындыға келеміз. Әрі қарай дискурстың түрлерін қарастырайық.

Қазіргі уақытта ғылыми әдебиетте дискурстың әртүрлі жіктемелері бар. Олардың арасында жиі кездесетіні дискурстарды жанр бойынша жіктеу болып табылады. Біз өз зерттеуімізде В. И. Карасиктің жіктемесін негізге аламыз. В. И. Карасик дискурстың екі түрін бөліп көрсетеді: дербес (жеке тұлғаға бағытталған) және институционалдық [11].

Дербес дискурста сөйлеуші жеке тұлға ретінде анықталса, институционалдық қарым-қатынас қатысушылары қоғамдық институттар мен ұйымдардың өкілдері немесе белгілі бір әлеуметтік топтың өкілдері және олармен өзара іс-қимыл жасайтын жеке тұлғалар болып табылады [12, б.216]. Институционалдық дискурс-бұл белгілі бір қоғамдық институттың шеңберімен шектелген қарым-қатынас емес, сонымен қатар әлеуметтік тәуелді құбылыс, сондықтан оның түрлерінің саны ұлғайып, азаюы мүмкін.

В.И.Карасик қазіргі социумға қатысты институционалдық дискурстың келесі түрлерін атап көрсетеді: саяси, дипломатиялық, әкімшілік, заң, әскери, педагогикалық, діни, мистикалық, медициналық,

іскерлік, жарнамалық, спорттық, ғылыми, сахналық және бұқаралық-ақпараттық. Бұл ретте ғалым келтірілген тізімнің толықтырылуы немесе түрі өзгертілуі мүмкін екенін мойындайды [13, б. 193].

Бұл зерттеу жұмысы ресми/іскери дискурстың ерекшеліктерін ашуға бағытталғандықтан, алдымен бұл ұғымның мәнін ашып алайық. Адамдар, мекемелер мен мемлекеттер арасындағы іскерлік қатынастар іскери дискурстың қолдану саласына жатады. Іскери дискурсқа Г.Г.Бүркітбаева «Іскери дискурс – белгілі бір адамдар тобымен белгілі бір коммуникативтік - интеракциялық жағдайда жүзеге асырылған дискурстың арнайы жанрларда көрініс тапқан нақты ұғымы» деген анықтама береді. Іскери дискурс – ұжымдық ортада, қызмет бабында, ресми қатынастағы әңгімелерде қолданылатын сөздің ерекше түрі ретінде қарастырған [7, 235].

А. А. Аймолдина іскери дискурстың өзіне тән ерекшелігі "талқыланатын іскерлік мәселелер бойынша өзара тиімді келісімдерге қол жеткізуге бағытталған осындай қарым-қатынастың субъектілері шеңберін және мақсаттарын шектеу" деп санайды [14].

Іскери дискурс ұғымына берілетін анықтамалар мен оны зерттеуге деген көзқарастың кең спектрлігі іскери дискурстың көпқырлылығын байқатады.

Институционалдық дискурстың түрі ретіндегі іскери дискурста спецификалық стратегиялары, құндылықтары және мәтіндердің спецификалық сипаттамалары сияқты

бірқатар параметрлерді атап көрсетуге болады. Іскерлік дискурстың спецификалық стратегияларына келіссөздер, әңгімелесу (собеседование), тренингтер жатса, іскери дискурстың құндылықтарын іскерлік немесе серіктестік қарым-қатынас жасау, пайда табу, басқару құрайды. Осыған байланысты іскери дискурс мәтіндерінің ең маңызды белгілерінің бірі адресатты талап етілетін әрекеттерге мақсатты түрде шақыру болып табылады.

Институционалдық іскерлік дискурсты сипаттау үшін оның бірнеше типтік белгілерін бөліп көрсетуге болады: 1) кәсіби қызмет барысында өзара тиімді спецификалық мақсатты қарым-қатынас, ынтымақтастық шарттарын орнатуда, кез келген сұрақ бойынша бір жақты немесе екі және одан да көп қызығушылығы бар жақ арасындағы іскерлік келісімді жеткізуде; 2) бизнеске қызығатын адамдар, әртүрлі клиенттер консалтингтік және сараптамалық қызмет көрсететін мамандарды даярлау, ғылыми әзірлемелермен айналысатын ғылыми қайраткерлер, жекеменшік кәсіпорындары бар іскер адамдар, өндіріспен, саудамен, қызмет көрсетумен айналысатын барлық басқарушы буындар атынан ұсынылған ерекше қатысушылар; 3) коммуниканттармен әлеуметтік қарым-қатынас үшін маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын әлеуметтік кеңістік пен әлеуметтік уақыт қамтылған спецификалық әлеуметтік хронотроп; 4) тиімді басқаруда, әріптестік қарым-қатынас құруда, бәсекеге қабілетті ортаның мониторингіне, кадрларды іріктеу

және даярлауда және т.б. пайда келтіруге саятын ерекше құндылықтар; 5) кәсіби қарым-қатынас мақсатына қарай әртүрлі формаларда ұсынылған іскерлік дискурсияның өзіндік стратегиялары, мысалы тренингтер, сұхбат, әңгімелесу, арнайы БАҚ мақалалары, келіссөздер, презентациялар және т.б.; 6) әлемнің ерекше жалпы көрінісі, іскерлік қоғамдастықтың орнықты жағдайы және институционалдық коммуникацияның ең маңызды функцияларының бірі; 7) әлеуметтік мәртебе индекстерімен сипатталған, институционалдық қоғамдастық мүшесі ұсынған мәтінді жіберуші ретінде, сондай-ақ оның нақты кәсіби қоғамдастыққа жататындығын куәландыратын мәтіндердің ерекше сипаттамалары [13].

А.О.Стеблецова "Деловой дискурс и его типы: алгоритм дискурсивного анализа" мақаласында іскери дискурстың мынадай негізгі түсіндірмелерін келтіреді:

1) іскери дискурс ресми, институционалдық-әкімшілік дискурс ретінде;

2) іскери дискурс белгілі бір арнайы саланың іскери практикасы ретінде;

3) іскери дискурс business communication құралы ретінде.

Берілген әрбір тұжырымдаманың әділдігін мойындай отырып, ол іскерлік дискурстың өз пайымын ұсынады және іскерлік дискурсты адамдардың кәсіби қызмет саласына қарамастан тілдік өзара іс-қимылын ұйымдастыру және құрылымдау тәсілі ретінде қарастырады. Бұл түсіндірмеде іскерлік дискурс әмбебап метадискурс

ретінде әрекет етеді, оның әлеуметтік прагматикалық белгілері мақсатты және нәтижелілік болып табылады.

Іскерлік дискурс - кез келген әлеуметтік және кәсіби салаларда және әр түрлі тілдік мәдениетте бар дискурстың нақты түрлерінің болуы нақты дәлел болып табылатын теориялық конструкция болып табылады. Автор дискурстың үш түрін бөліп көрсетеді: жұмысқа орналасу (трудоустройтво) дискурсы, жедел өзара іс-қимыл дискурсы және кадрлық дискурс. Іскерлік дискурстың бұл типтері оның әмбебаптығын (мақсаттылық, нәтижелілік, метапрофессиялық сипат, дискурсивтік қоғамдастық) құрылымдық ұйымның өзіндік ерекше тәсілдерімен, ерекше дискурсивті оқиғалармен және қатысушылармен байланыстырады. А.О.Стеблецованың берген анықтамалары іскерлік дискурстың типологиялық қасиеттерін әрбір нақты түрдің әлеуметтік прагматикалық ерекшелігімен ұштастырып көрсетеді.

Жұмысқа орналастыру дискурсы – бұл еңбек нарығына қатысушылардың жұмыс іздеу бойынша немесе қызметкердің мақсатты коммуникативті өзара іс-қимыл жасау процесі.

Жедел өзара іс-қимыл дискурсы – бұл ағымдағы мәселелерді шешу үшін жұмыс орнындағы жедел-коммуникативтік қызмет процесі.

Кадрлық дискурс-бұл ұйымның ішінде жұмыс беруші мен қызметкердің арасындағы лауазымдық жағдайы және оның мансаптық өсуі мәселелері бойынша коммуникативтік өзара іс-қимыл.

Жұмысқа орналастыру

дискурсын, кадрлық дискурсты және жедел өзара іс-қимыл дискурсын анықтау және сипаттау теориялық мағынада іскерлік дискурс түсінігін адамдардың коммуникативтік өзара іс-қимылын ұйымдастыру және құрылымдау тәсілі ретінде нақтылауға мүмкіндік береді [15].

Ресми-іскерлік дискурстың өзіндік ерекшеліктеріне тұрақтылық, дәстүрлілік және стандарттылық жатады деп есептеуге болады. Ресми-іскерлік дискурс қатаң дәлдікпен, объективтілікпен, нақтылықпен, қысқа мерзімділікпен, образдылық пен эмоционалдықтың болмауымен сипатталатындықтан, оған арналған құралдарды таңдау да осы ерекшеліктермен анықталатын болады. Атап айтқанда, интернационалдық лексикалық бірліктерді пайдалану негізгі прагматикалық қондырғыларды іске асыруға ұмтылумен байланысты болмайды, себебі ресми-іскерлік стильде көрсетілген мазмұн екіұштылық пен әр түрлі оқылым мүмкіндігін болдырмауы тиіс.

Ғалымдар өз зерттеулерінде іскерлік дискурс кездесетін кеңінен таралған функционалдық ортаны табуға тырысты, атап айтқанда, бизнес саласындағы келіссөздер: әртүрлі компаниялар өкілдері арасындағы телефон арқылы сөйлесулер: әртүрлі құжаттарды қамтитын, соның ішінде хаттар, ашықхаттар, факстер, есептер, меморандумдар, чектер, және т.б. іскерлік корреспонденциялар: сату саласындағы қызметтер (сату, қамтамасыз ету): нарықтық және биржалық қызмет: жеткізу шарттары, төлем, қорғау, тиеу туралы құжаттары

бар тікелей контракт жасау: жұмысқа қабылдау және шығару: компанияның жарнамалық қызметі: іскерлік қызметтің түрлері мен құқықтық аспектілері және т.б. [16].

Қазіргі заманғы зерттеулерді талдау іскерлік дискурсқа қазіргі кездегі тілдік қарым-қатынастың ең маңызды түрлерінің бірі ретінде жеке тұлғалық компонентке тән екенін көрсетті. Институционалдық дискурстың бір түрі ретінде іскерлік дискурс мынадай ерекшеліктерге ие: 1) үлгі (шаблондылық); 2) клишелік; 3) коммуниканттардың өзара іс-қимылы қарым-қатынастың белгілі бір жағдайларында болады; 4) қоғамдық институт шеңберінде проблемаларды шешуге, уағдаластыққа қол жеткізуге және адресатқа тілдік ықпал етуге бағытталған қарым-қатынас мақсаттарының белгілі бір жүйесі. Сонымен қатар, іскерлік дискурста жеке және институционалдық типтегі дискурстардың басқа да түрлеріне тән сипаттамалар бар [17].

Ал қазақстандық ғалым Г.С.Асанова функционалды типологиясына қарай іскери дискурсты мынадай топтарға бөлуге болады деп көрсетеді: оқу-академиялық, іскери-медиалық, ритуалды-қоғамдық, құжаттық, кәсіби іскери байланыс дискурстары.

□ оқу-академиялық іскери дискурс оқу құралдарында, іскерлік, экономика, менеджмент аспектілерінің зерттеулерінде, оқу кейстік жағдаяттарда, іскери-консалтингтерде оқу немесе білім беру қызметтерін атқарады.

□ іскери-медиа дискурсы басылым және электронды бұқаралық-ақпарат құралдарында, іскерлік

мәселелерінде орын алып, ақпараттық-полемикалық қызмет атқарады.

□ ритуалдық-қоғамдық дискурс есеп беру мен кездесулер дискурсы, компания басшыларының қаратпалары, презентациялары, жарнама және ргларда орын алып, аргументативтік әсер ету қызметін атқарады.

□ құжаттық іскери дискурс ішкі және сыртқы іскери хат-хабарда, мекемелік құжаттамаларда, мекеме ережелерінде орын алып реттеуші қызмет атқарады.

□ кәсіби іскери байланыс дискурсы келіссөздер, тұтынушылармен, клиенттермен, әріптестермен қарым-қатынас барысында орын алып ақпараттық-көз жеткізу, сендіру қызметін атқарады.

Соңғы үш түрі бірігіп ұйымдық немесе ұйымдастырушы-корпоративті дискурс деп аталады.

Сонымен қатар автор іскери дискурс табиғаты ең алдымен саяси дискурс саласына сосын ғылыми дискурс саласына өте жақын және байланысты екенін алға тартады және қазіргі таңда іскерлік және саясат бір-бірімен бетпе-бет келіп сәйкестенетіндігін көрсетеді. Дегенмен іскери дискурс ақиқаттылық, уәдеге беріктік деңгейіне және ақпараттық, эмоционалдылық элементтеріне қарай ғылыми дискурсқа жақын екендігін атап көрсетеді. Себебі ғылыми дискурстың табиғаты да өзінің жоғарғы деңгейдегі ақиқаттылығымен, ақпарат берушілігімен, логикалық тұрғыдан қалыптасуымен, дәлелдеуші қасиеттерімен, арнайы

терминологияға бай болуымен ерекшеленеді [18].

Қоғамның, бизнестің тұрақты дамуы және соған сәйкес қарым-қатынастың дамуы, бизнес-қоғамдастық мүшелері арасындағы өзара байланыс, олардың арасындағы ақпарат алмасудың тұрақтылығы және әртүрлі дәрежесі, сонымен қатар жаһандану процесінде ақпарат легінің артуы іскерлік дискурстың динамизмін айқындайтын негізгі себептер болып табылады.

Іскери дискурс мәселесі әлі де ғылымда толық шешімін таппаған мәселе болып қалып отыр. Іскери дискурсты зерттеуші ғалымдар арасында ортақ пікірдің болмауына байланысты кейбір ғалымдар іскери дискурсты институционалды дискурс ретінде қарастырса, енді басқалары іскери дискурсты ресми-іс стилі деп көрсетеді. Келесі бір ғалымдар тобы оны диктумдық дискурсқа жатқызып, төртіншілері оны кәсіби дискурстың құрамына кіргізеді. Сонымен қатар, іскери дискурсты тек іскери дискурс ретінде қарастырушы ғалымдар тобы мен іскери дискурсты арнайы, ұйымдастырушы дискурс ретінде сипаттайтын еңбектер де бар.

Жоғарыда айталғандарды қорытындылай келе, зерттелетін феноменнің көп аспектілігін ескере отырып, іскерлік дискурс – менеджмент, маркетинг, экономика, сауда, бизнес және т.б. саласындағы мамандардың қарым-қатынасында өзекті жанрлар жүйесі деген тұжырым жасауға болады.

ӘДЕБИЕТ

- [1]. Хурматулин А.К. Понятие дискурса в современной лингвистике//Ученые записки казанского государственного университета. Серия Гуманитарные науки.-2009.
- [2]. Николаева Т.М. Краткий словарь терминов лингвистики. – М.: Прогресс, 1978. – 480 с.
- [3]. Ильин И.П. Дискурс // Ильин И.П. Постмодернизм: Словарь терминов. М, 2001. С. 76-77
- [4]. Әлкебаева Д. Қазақ тілінің прагматилитикасы. Алматы, 2007
- [5]. Кеншінбаева Ж. Қазақ мәтінінің семантика-интонациялық мүшеленуі (эксперименттік-фонетикалық зерттеу): филол. ғылымд. канд. ... авторефер. - Алматы, 2005. 27 б.
- [6]. Уәли Н. Қазақ сөз мәдениетінің теориялық негіздері: филолог. ғылым. докт. ... авторефер. - Алматы, 2007. 49 б.
- [7]. Буркитбаева Г.Г. Деловой дискурс. Онтология и жанры – А: Ғылым, 2005. – 235 б.
- [8]. Садирова К.Қ. Қазақ тіліндегі көп пропозициялы дискурстың құрылымдық негіздері. Ақтөбе, 2008.
- [9]. Нұрмышева Ш.А. Кинодискурс аудармасының коммуникативтік прагматикалық сипаты: филол. ғылымд. канд. ... авторефер. - Алматы, 2010. 23 б.
- [10]. Ибрагимова К.К. К вопросу определения понятия «дискурс» как лингвистической категории //Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Педагогические науки», 2016.-№2(50).-С.94-100
- [11]. Карасик В.И. О типах дискурса / В.И. Карасик // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. научн. тр. Волгоград: Перемена, 2000. - С.5-20
- [12]. Иванова Л. Ю., Сквородникова А. П. и др. Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник. — М.: Наука, 2007. — 840 с.
- [13]. Карасик, В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс: монография. — Волгоград: Перемена, 2002. — 331 с.
- [14]. Аймолдина А.А. Об изучении дискурса в Казахстане // Вестник ЕНУ. 2007. № 1(86). – с. 117
- [15]. Стеблецова А.О. "Деловой дискурс и его типы: алгоритм дискурсивного анализа"// Вестник МГЛУ.-2015.-Выпуск 6 (717).-с.532-542
- [16]. Волошин П. Английский язык делового общения как лингвистическое и дидактическое явление: Дис. канд. филолог. наук. - М., 2001.
- [17]. Ширяева Т. А. Когнитивное моделирование институционального делового дискурса. — Автореф. дис. на соискание ученой степени доктора филологических наук. — Краснодар, 2008. — 50 с.
- [18]. Асанова Г.С. Искери дискурстың табиғаты мен сипаттары// ҚазХҚжӘТУ Хабаршысы «Филология ғылымдары» сериясы .-2014.-№ 2 (33).- б. 28-36

THE CONCEPT OF OFFICIAL DISCOURSE AND ITS FEATURES

Nurlybekova A.¹

1st year master's degree student of
Ablai Khan KazUIRandWL
Almaty, Kazakhstan
E-mail: aruzhana_97@mail.ru

Turdieva D.²

²Candidate of Philology, Associate Professor,
Ablai Khan KazUIRandWL
Almaty, Kazakhstan

Abstract: The article deals with one of the issues of interest to scientists - official discourse and its features, which has not yet been resolved. The specifics and characteristics of official discourse, which is a genre of institutional discourse, are given, and several typical features are described. In addition, the definitions of scholars regarding official discourse and a variety of views on the study are provided; the diversity of official discourse is noted. Types of official discourse in the works of domestic and foreign scientists are analyzed.

Keywords: discourse, institutional discourse, official discourse, official relations, types of official discourse.

ПОНЯТИЕ "ДЕЛОВОЙ (ОФИЦИАЛЬНЫЙ) ДИСКУРС" И ЕГО ОСОБЕННОСТИ

А.Н. Нурлыбекова¹

¹Специальность: Переводческое дело
магистрант I курса
КазУМОиМЯ им. Абылай хана
e-mail: Aigerim_tleujan@mail.ru

Д.А. Турдиева²

²к.ф.н., доцент,
КазУМОиМЯ им. Абылай хана,
Алматы, Казахстан

Аннотация: В статье рассматривается один из вопросов, представляющих интерес для ученых и который еще не решен - деловой дискурс и его особенности. Дается специфика и характеристика делового дискурса, который является жанром институционального дискурса, и описываются несколько типичных особенностей. Также приводятся определения ученых касательно делового дискурса и многообразие взглядов на изучение делового дискурса, отмечается разнообразие делового дискурса. Анализируются виды делового дискурса в трудах отечественных и зарубежных ученых.

Ключевые слова: дискурс, институциональный дискурс, деловой дискурс, деловые отношения, виды делового дискурса.

CAJTS

Центрально-Азиатский Журнал Переводоведения

Рецензируемый научный журнал открытого доступа, где размещаются научно-практические статьи и обзоры, посвященные вопросам теории и практики перевода, а также истории, методологии и обучения переводу в высших учебных заведениях.

Журнал публикуется два раза в год и является **рецензируемым**. Редакторы планируют публиковать как регулярные, так и тематические/специальные статьи. CAJTS нацелен на быструю и простую публикацию передовых исследований, в том числе статей, результатов исследований/разработок по переводческой деятельности и межкультурной коммуникации, рецензии на книги, посвященные переводческой деятельности и многое другое.

1(3) 2020

ҚАҢТАР-НАУРЫЗ 2020 Ж.
ЯНВАРЬ-МАРТ 2020 Г.
JANUARY-MARCH 2020

Published since January 2018

050022, 200 Muratbayev st, Almaty, Kazakhstan
Central Asian Journal of Translation Studies
www.cajts.ablaikhan.kz